

ĐỊA LÍ ĐỊA PHƯƠNG

Bài 44 và Bài 45

TÌM HIỂU ĐỊA LÍ TỈNH (THÀNH PHỐ)

Nội dung : TÌM HIỂU VÀ TRÌNH BÀY ĐỊA LÍ TỈNH (THÀNH PHỐ)
NƠI HỌC SINH ĐANG SỐNG

I – MỤC TIÊU CỦA BÀI HỌC

Sau bài học, học sinh cần :

- Hiểu và nắm vững được một số đặc điểm nổi bật về vị trí địa lí, đặc điểm tự nhiên và tài nguyên thiên nhiên, đặc điểm kinh tế – xã hội, một số ngành kinh tế chính của tỉnh (thành phố) nơi HS đang sống.
- Phát triển các kĩ năng phân tích bản đồ, biểu đồ, số liệu thống kê.
- Biết cách thu thập, xử lí các thông tin, viết và trình bày báo cáo về một vấn đề của địa lí địa phương.
- Bước đầu biết tổ chức hội thảo khoa học.
- Tăng thêm tình yêu quê hương, ý thức xây dựng và bảo vệ quê hương.

II – CÁC PHƯƠNG TIỆN DẠY HỌC

- Các bản đồ tự nhiên, dân cư, kinh tế của tỉnh (thành phố) nơi HS đang sống.
- Các tài liệu về tỉnh (thành phố) : văn bản, số liệu thống kê, tranh ảnh...
- Giấy, bút các loại, thước kẻ.
- Các bản tóm tắt báo cáo, sơ đồ, biểu bảng của các nhóm HS.
- Máy chiếu hát hoặc máy chiếu đa năng, máy tính (nếu có).

III – NHỮNG ĐIỂM CẦN LƯU Ý

Cuối chương trình Địa lí lớp 9 cấp THCS, HS đã được học tương đối đầy đủ về nội dung địa lí tỉnh (thành phố). Do đó, chương trình Địa lí địa phương lớp 12 không dạy lại địa lí tỉnh (thành phố) một cách hệ thống mà tập trung vào việc

hình thành ở HS kĩ năng tìm hiểu, viết và trình bày báo cáo một vấn đề của địa lí địa phương.

Trong chương trình và SGK quy định Bài 44 dành cho HS chuẩn bị và viết báo cáo về một vấn đề địa lí địa phương. Trên thực tế, HS cần phải có nhiều thời gian sưu tầm tư liệu mới có thể đạt kết quả cao trong các tiết học về địa lí địa phương. Vì vậy, GV cần đặt vấn đề và giao nhiệm vụ cho các nhóm HS sưu tầm tư liệu trước thời gian tiến hành các tiết học địa lí tỉnh (thành phố) ít nhất là một tháng. Hai tiết học chính được quy định trong chương trình thực chất chỉ là để HS tổng hợp, xử lí các tư liệu và viết báo cáo.

GV nên chia lớp thành 5 nhóm tương ứng với 5 chủ đề gợi ý trong SGK.

Ngoài các nguồn tư liệu gợi ý trong SGK, HS có thể tham khảo cuốn *Địa lí các tỉnh và thành phố* (6 tập). *Lê Thông* (Chủ biên). NXB Giáo dục, băng đĩa hình, tư liệu phỏng vấn trực tiếp người dân địa phương, ảnh về thiên nhiên, dân cư, hoạt động kinh tế do HS chụp...

Bài 45 dành cho HS trình bày kết quả tìm hiểu địa lí địa phương. Đây là tiết học có mục đích tập dượt cho HS kĩ năng trình bày một vấn đề sao cho đảm bảo được nội dung chính trong một thời gian ngắn (5 đến 7 phút), bước đầu hình thành ở HS phương pháp tổ chức một hội thảo khoa học, củng cố và nâng cao kiến thức về địa lí tỉnh (thành phố).

Trong quá trình tổ chức cho HS trình bày và thảo luận, GV cần chú ý một số điểm sau :

- Phải đảm bảo tất cả các nhóm đều được trình bày kết quả trước lớp.
- Thứ tự trình bày và thảo luận cần theo thứ tự các chủ đề gợi ý trong SGK nhằm đảm bảo tính lôgic của các nội dung đồng thời giúp cho HS củng cố, hệ thống hoá các kiến thức về địa lí tỉnh (thành phố).
- Cần tạo mọi điều kiện để tất cả HS thực sự là người chủ động, tích cực, sáng tạo trong quá trình trình bày và kiến tạo nên kiến thức mới.
- Cần nêu rõ các yêu cầu trong việc trình bày báo cáo đối với các nhóm HS về thời gian, cách trình bày báo cáo ngắn gọn, đủ ý và yêu cầu đối với các HS trong khi nghe báo cáo (nghe, ghi chép, đặt câu hỏi...).
- Có thể cử một HS trong lớp điều khiển (chủ trì), còn GV là người theo dõi, cố vấn cho hội thảo.

IV – TIẾN TRÌNH DẠY HỌC

Bài 44

Trước hết, GV yêu cầu HS ngồi theo nhóm và kiểm tra các nhóm về tư liệu đã thu thập được.

Tiếp theo, GV hướng dẫn HS cách tổng hợp và xử lí các tư liệu đã sưu tầm được để chuẩn bị báo cáo. GV có thể hướng dẫn HS tiến hành các công việc theo trình tự sau :

(1) Dự kiến đề cương báo cáo : xác định mục đích, các ý chính, các đề mục lớn nhỏ trong báo cáo.

(2) Sắp xếp các tư liệu thành nhóm : văn bản, sơ đồ, lược đồ, biểu đồ, bảng thống kê, tranh ảnh...

(3) Từng nhóm giao nhiệm vụ cho các thành viên nghiên cứu và xử lí các tư liệu : đọc các văn bản, quan sát phân tích các bản đồ, lược đồ, biểu đồ, tranh ảnh (tính toán để xác định cơ cấu, tốc độ tăng trưởng, so sánh mức độ lớn nhỏ...) và phân tích các số liệu.

Có hai cách tiếp cận và phân công nhiệm vụ cho các thành viên trong một nhóm :

Cách thứ nhất : phân công nhiệm vụ nghiên cứu và tập hợp tư liệu theo từng loại (văn bản, bản đồ, lược đồ, biểu đồ, số liệu thống kê...).

Cách thứ hai : Phân công nhiệm vụ nghiên cứu và tổng hợp thông tin theo nội dung của đề cương. Ví dụ : để có một báo cáo đầy đủ về chủ đề đặc điểm tự nhiên và tài nguyên thiên nhiên, cần có hai HS chuẩn bị báo cáo nội dung : những đặc điểm nổi bật về tự nhiên, thuận lợi và khó khăn của tự nhiên ; hai HS chuẩn bị báo cáo nội dung : đặc điểm nổi bật về tài nguyên thiên nhiên, thuận lợi và khó khăn của tài nguyên thiên nhiên ; hai HS chuẩn bị nội dung : thực trạng môi trường và vấn đề bảo vệ môi trường...

(4) Tổng hợp kết quả nghiên cứu của các thành viên trong nhóm.

(5) Chỉnh sửa lại đề cương, báo cáo (khi cần).

(6) Viết báo cáo và chuẩn bị các sơ đồ, biểu bảng... để trình bày trước lớp.

Khi HS làm việc theo nhóm, GV theo dõi và giúp các nhóm lập đề cương, gợi ý cách xử lí, tổng hợp và trình bày thông tin.